

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

UNIVERZITA MATEJA BELA

Banská Bystrica

prorektor pre vedu a výskum doc. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc.

Správa o vedeckovýskumnej činnosti na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2003

1. Úvod

Pravidelné predkladanie správ o vedeckovýskumnej činnosti Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici umožňuje poznať kvalitu a kvantitu publikovanej vedeckovýskumnej produkcie, grantové a mobilné aktivity a personálne zabezpečenie vedeckovýskumných aktivít fakúlt Univerzity Mateja Bela.

Rok 2003 bol rokom zavŕšenia plnenia programového dokumentu Politika vedy a výskumu na Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici do roku 2003 a rokom začatia naplňania Stratégie vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici do roku 2007, ktorá bola schválená Vedeckou radou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici 27. 11. 2003. Kompatibilitnosť vedeckých stratégií je zabezpečená na základe realizácie princípu rozvoja vedeckého poznania tiež s dôrazom na rozvoj vednej časti študijných programov.

Rok 2003 bol rokom prijatia viacerých legislatívnych noriem determinujúcich rozvoj vedy a výskumu, napr. Výnosu č. 1055/2003-11 z 5. 8. 2003 o odboroch výskumu a vývoja a číselníku odborov výskumu alebo novely zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách.

Rok 2003 bol tiež rokom prípravy a predkladania nových študijných programov so zameraním na 1., 2. a 3. stupeň vysokoškolského vzdelávania, na základe Sústavy študijných odborov vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike vydané rozhodnutím Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 2090/2002-sekr. zo dňa 16. 12. 2002, Akreditačnej komisii vlády Slovenskej republiky. Predložené návrhy komplexne kvalitatívno- kvantitatívne a personálno-kontinuitne preskúmajú silu vedeckovýskumného potenciálu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

2. Rozvoj vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2003

2. A. Naplňanie vedeckovýskumných priorít fakúlt

Naplňanie vedeckovýskumných priorít fakúlt v časti rozvoj vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2003 budeme sledovať vo všeobecnosti v rámci tendencií, ktoré budeme konkretizovať v časti výsledky vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2003.

2. A1. Graduačný rast vedeckovýskumného potenciálu fakúlt

Kvalitatívno- kvantitatívne rozvíjanie a zhodnocovanie vedeckovýskumného potenciálu Univerzity Mateja Bela, prostredníctvom rozvoja vedeckého poznania profilujúceho sa v rámci výstupov so zameraním na tematické priority vedeckovýskumnej činnosti fakúlt, s dôrazom na kategórie univerzitných profesorov a univerzitných docentov, resp. s dôrazom na zabezpečenie kontinuity vedeckovýskumného potenciálu aj prostredníctvom realizácie doktorandského štúdia, sa následne odráža v právach realizovať doktorandské štúdiá, habilitačné a inauguračné konania.

V roku 2003 sa prejavila tendencia poklesu počtu univerzitných profesorov (ako univerzálnych garantov), pretože v roku 1999 na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici pôsobilo 72 univerzitných profesorov a v roku 2003 len 60 univerzitných profesorov. Uvedený pokles možno vysvetliť na základe odchodu profesorov do dôchodku, resp. na základe nedostatočného (pomalého) dolňania počtu profesorov z kategórie docentov. Naznačená nepriaznivá tendencia je zvyrazňovaná úbytkom docentov na základe odchodu do dôchodku,

zmeny pracoviska, príp. po inauguračnej graduácii. Znížený počet docentov nie je kontinuálne dopĺňaný na základe habilitácií z kategórie odborných asistentov s vedeckou hodnosťou, čo sa prejavilo výrazným poklesom počtu docentov, pretože v roku 1999 bola na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici 170 docentov a roku 2003 len 138 docentov.

Príčiny výraznej generačnej výmeny možno systémovo vidieť vo vekovej štruktúre vedecko-akademických pracovníkov a v skutočnosti, že do roku 1989 sa nerealizovala cyklická obmena vedecko-akademických pracovníkov, čo sa v súčasnosti odráža na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici, resp. aj na ostatných vysokých školách v Slovenskej republike.

Tabuľka č. 1.

Tvoriví zamestnanci UMB (k 31. 12. 20003)

Fakulty	Tvoriví pracovníci spolu	Z toho vedeckí pracovníci	§ 18	Profesori			Docenti			Odborní asistenti		Asistenti	Zamestnanci - štúdium PhD.
				spolu	DrSc.	priemerný vek	spolu	DrSc.	priemerný vek	spolu	z toho CSc., PhD.		
EF	139	8	131	5	0	56	20	0	54	93	24	13	46
PF	109	7	102	11	3	62	29	0	50	66	32	3	33
FHV	116	5	111	7	1	59	20	0	54	77	30	7	37
FPV	115	11	104	14	8	66	27	0	52	61	21	2	36
FF	57	3	54	2	0	48	8	0	53	40	0	7	0
PrF	80	2	0	7	0	62	12	0	55	38	0	21	0
FPVaMV	55	5	50	4	2	65	11	0	56	27	8	8	18
FiF	85	2	4	10	1	65	11	2	60	44	7	14	29
SPOLU	756	45	586	60	15	62	138	2	53	446	122	75	198

2. A2. Tematické priority vedeckovýskumnej činnosti fakúlt

V správach o vedeckovýskumnej činnosti fakúlt za rok 2003 sa prejavuje tendencia formulovať tematické priority s dôrazom na špecifika vedeckovýskumnej orientácie jednotlivých fakúlt, potreby rozvoja vedných odborov a spoločenskej praxe.

Tematické priority si fakulty vyšpecifikovali nasledovne:

1. Rozvoj územných celkov a regiónov; strategické a metodologické otázky rozvoja cestovného ruchu; postavenie podniku v procesoch transformácie, integrácie a globalizácie; reforma a efektívnosť verejného sektora; odborný jazyk, jeho zdokonaľovanie a využívanie; nové informačné technológie; didaktika a metodika výučby (Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela);

2. Teórie vyučovania odborných predmetov z hľadiska pedagogických i psychologických vied; vývojové trendy učiteľského vzdelávania, predškolskej, mimoškolskej a sociálnej pedagogiky, sociálnej práce, sociálno-patologických javov, matematiky, slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej, telesnej a hudobnej výchovy výchovy, vlastivedy a prírodovedy, evanjelikálnej teológie a misie (Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela).

3. Teória politiky a dejín teórie politiky; teoreticko-metodologické otázky súčasnej politológie; súčasný politický systém vo všeobecnosti; politické systémy vybraných krajín rôznych geopolitických regiónov sveta a Slovenskej republiky; medzinárodné právo a ideové zdroje a línie slovenskej zahraničnej politiky (Fakulta medzinárodných vied a politických vzťahov Univerzity Mateja Bela).

4. Vývojové trendy environmentálnej chémie, geografických informačných systémov, teórie vyučovania prírodovedných predmetov, diskretných štruktúr (Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela).

5. Prekladateľstvo a tlmočníctvo s dôrazom na teoretické a praktické otázky prekladu a tlmočenia, výskum textu a jeho štruktúry, perspektíva prípravy filológov, komparatívna analýza prekladov odborných textov a textov umeleckých diel, jazykoveda a literárna veda: analytické sondy literárneho textu, výskum slovanského romantizmu, integračné literárne procesy v strednej Európe, komparatívny výskum literárnych javov, kontrastívny výskum jazykových problémov, literárne a jazykové interpretácie (Filologická fakulta Univerzity Mateja Bela).

6. Medzinárodné účtovné a audítorské štandardy, reforma verejnej správy, verejného sektora a verejných financií (Fakulta financií Univerzity Mateja Bela).

7. Výskum komparatívnej lexikológie, sémanticko-lingvistická interpretácia textov, sociolingvistický výskum, interpretácia literárnych javov, multikultúrnosť národných literatúr, regionálny výskum v širokom etnologickom, lingvisticko-literárnom, hudobnom a historickom poňatí, výskum národných dejín, filozofických, mravných a výchovných problémov v kontexte modernej society, teoretické otázky výtvarného a hudobného umenia (Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela).

8. Vývojové trendy dejín štátu a práva a obchodného práva (Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela)

Rozvoj vedeckého poznania v rámci vedných odborov špecifických pre jednotlivé fakulty s dôrazom na vyšpecifikované tematické priority sa realizoval prostredníctvom riešenia vedeckých projektov a výskumných úloh s následným publikovaním vo vedeckých monografiách, odborných knižných prácach, vo vedeckých štúdiách publikovaných v karentovaných, renomovaných a ďalších časopisoch a vedeckých zborníkoch.

Naznačený súbor tematických priorít fakúlt je priebežne modifikovaný v zmysle rozširovania vedeckovýskumnej orientácie fakúlt o ďalšie oblasti skúmania, ktoré vyplývajú z rozvojových zámerov jednotlivých pracovísk.

2. A3. Profílovanie medzinárodne akceptovateľnej kvality vedeckovýskumného procesu prostredníctvom publikačných, grantových a mobilných aktivít fakúlt Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Rok 2003 bol rokom prijatia Marketingovej stratégie Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na kolégiu rektora 14. 5. 2003. Jedným z cieľov je postupné vytváranie medzinárodne akceptovateľnej kvality vedeckovýskumného procesu. Preto sa realizovala riadená tendencia spoznávania priorít európskeho výskumného priestoru a špecifikácie tematických okruhov, na základe ktorých by mohli vedecko-akademickí pracovníci Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici prispieť/prispievať k rozvoju európskych výskumných priorít.

2. B. Kvalifikačný rast na fakultách

Predstavená tendencia udržania porovnateľného počtu univerzitných profesorov s postupným znižovaním ich veku je výsledkom plánovanej personálnej politiky dekanov/dekaniiek fakúlt.

Viaceré fakulty majú plány kvalifikačného rastu orientované dlhodobo i s dôrazom na práve prebiehajúci rok. Plány kvalifikačného rastu vedecko-pedagogických pracovníkov sú priebežne aktualizované s cieľom motivovať pracovníkov smerom k dosiahnutiu vedecko-pedagogických hodností. Aktívnu úlohu zohrávajú vedúci katedier, komisie pre vedu a ďalšie schválené opatrenia i uplatňované nástroje vedúce k efektívnejšiemu napĺňaniu kvalifikačných potrieb fakúlt, napr. na Ekonomickej fakulte UMB od 1. 3. 2003 platí riadiaca norma S – 02 –

03 Kvalifikačný rast tvorivých pracovníkov a implementuje sa dokument Potreba a systemizácia vysokoškolských učiteľov k 1. 9. 2007.

Aktuálny stav v akreditovaných odboroch s možnosťou realizovania doktorandského štúdia, habilitácií a inaugurácií k 31. 12. 2003 (tabuľka č. 2) dokumentuje 20 odborov doktorandského štúdia a 13 odborov s právami na habilitácie a inaugurácie.

Tabuľka č. 2

Aktuálny stav k 31. 12. 2003 v akreditovaných odboroch s možnosťou uskutočňovania doktorandského štúdia, habilitácií a inaugurácií

Fakulta	Odbor	Doktorandské štúdium	Právo habilitácií	Právo inaugurácií
EF	Odvetvové a prierezové ekonomiky	áno	áno	áno
	Riadenie a ekonomika podnikov	áno	nie	nie
	Ekonomika a riadenie podniku	nie	áno	áno
PF	TVPVOP - teória vyučovania na 1. stupni ZŠ	áno	áno	áno
	Pedagogická psychológia	áno	áno	áno
	Pedagogika	áno	áno	áno
FHV	Systematicá filozofia	áno	nie	nie
	Filozofia	nie	áno	áno
	Slovenské dejiny	áno	áno	áno
	Športová edukológia	áno	áno	áno
	TVPVOP - teória vyučovania HV	áno	áno	áno
	TVPVOP - teória vyučovania RJ	áno	nie	nie
	Teória a dejiny slovenskej literatúry	áno	nie	nie
FPV	Teória vyučovania fyziky	áno	áno	áno
	TVPVOP - teória vyučovania geografie	áno	nie	nie
	TVPVOP - teória vyučovania chémie	áno	áno	áno
	TVPVOP - teória vyučovania technických a odborných predmetov	áno	nie	nie
	Matematická analýza	áno	nie	nie
FF	žiadny	nie	nie	nie
PrF	Obchodné právo	áno	nie	nie
	Dejiny štátu a práva	áno	áno	áno
FPVaMV	67-21-9 (3.1.5) medzinárodné vzťahy	áno	áno	áno
	67-07-9 (3.1.8) teória politiky	áno	nie	nie
FiF	žiadny	nie	nie	nie

2. B1. Problémy v oblasti kvalifikačného rastu

Kvalifikačná štruktúra vedecko-pedagogických pracovníkov fakúlt je výsledkom vývoja počtu a štruktúry zamestnancov fakúlt.

Negatívne kvalifikačnú štruktúru fakúlt ovplyvnili objektívne nadindividuálne faktory: nízke finančné ohodnotenie a spoločenské ocenenie práce vedecko-pedagogických pracovníkov, dopyt po vysokoškolsky vzdelaných odborníkoch v príbuzných/d'alších

spoločenských odvetviach s výhodnými platovými podmienkami a stále rastúce nároky na výkony a sebazdokonaľovanie vedecko-pedagogických pracovníkov.

Negatívne determinovali kvalifikačnú štruktúru tiež subjektívne individuálne faktory: nenapĺňanie plánov kvalifikačných rastov na jednotlivých fakultách. Príčina a profiluje v mozaike nadmerná pedagogická zaťaženosť, nezvládnutie náročných kritérií na dosiahnutie najmä vedecko-pedagogických hodností a najmä nízke nároky na vlastnú prácu a jej výsledky.

Pozitívnym faktorom stimulujúcim a stabilizujúcim vedecko-pedagogických pracovníkov a determinujúcim väčší záujem o prácu na vysokej škole bolo prijatie zdravotníckej platovej tabuľky v rámci nových pravidiel odmeňovania na vysokých školách.

Z hľadiska graduačných aktivít je výhodné, pri dodržaní kvalitatívnych kritérií, realizovanie graduácií na Univerzite Mateja Bela v rámci štruktúry prezentovaných akreditovaných graduačných odborov. Na Fakulte financií Univerzity Mateja Bela a na Filologickej fakulte Univerzity Mateja Bela nie je akreditovaný ani jeden odbor doktorandského štúdia, nie sú tiež priznané práva habilitácií a inaugurácií (musia preto využívať kapacity iných partnerských škôl), čo sa negatívne odráža v poklese kvalifikačnej štruktúry, napr. na Fakulte financií Univerzity Mateja Bela bolo v roku 1999 6 univerzitných profesorov a 17 docentov, v roku 2003 len 3 univerzitní profesori a 7 docentov, resp. na Filologickej fakulte sa zase zvyšuje priemerný vek univerzitných profesorov, pretože v roku 1999 to bolo 62 rokov a v roku 2003 už 65 rokov, resp. na Právnickej fakulte poklesol počet docentov z 22 v roku 1999 na 10 v roku 2003.

2. B2. Priority v oblasti vedeckého rastu

Priority v oblasti kvalifikačného rastu boli na fakultách zamerané na odstraňovanie negatív determinujúcich kvalifikačnú štruktúru s dôrazom na postupné profilovanie graduačne kvalitnej a kontinuálne profilovanej personálnej štruktúry s potrebným počtom univerzitných profesorov, docentov a odborných asistentov s vedeckou hodnotou na pokrytie a akreditovanie existujúcich a perspektívnych študijných programov, čo zabezpečí dlhodobú stabilitu a rozvoj fakúlt Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Prioritou priorít bolo získať vo všetkých nosných študijných programoch aspoň jedného univerzitného profesora v zodpovedajúcom veku a kvalite na garantovanie študijných programov tak, aby profesora ako garanta akceptovala Akreditačná komisia vlády Slovenskej republiky.

V dôsledku požiadavky Akreditačnej komisie vlády Slovenskej republiky na kontinuitnosť vedecko-akademickej základne študijného programu bolo potrebné zintenzívniť habilitácie s cieľom zvýšiť počet docentov participujúcich na zabezpečení študijného programu, resp. v rámci doktorandského štúdia bolo naplánované zvyšovanie efektívnosti 3. stupňa vysokoškolského štúdia s dôrazom na štúdium doktorandov v dennej forme s cieľom výchovy ambiciózných doktorandov s predpokladmi na vykonávanie práce vedecko-akademického pracovníka.

Realizovanie priorít v oblasti vedeckého rastu v roku 2003 na fakultách Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici sa uskutočnilo prostredníctvom 14 inaugurácií a 15 habilitácií, z toho vedecko-akademickí pracovníci Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zrealizovali 8 inaugurácií a 9 habilitácií. Dobrá spolupráca s inými univerzitami doma a v zahraničí sa prejavila graduovaním 6 profesorov a 6 docentov domácich a zahraničných univerzít (tabuľka č. 3).

Tabuľka č. 3

Realizované habilitácie a inaugurácie na jednotlivých fakultách UMB

Fakulta	Počet celkom		Zamestnanci UMB na fakulte		Zamestnanci fakulty na inom pracovisku v SR resp. v zahraničí		Zamestnanci iných inštitúcií na fakulte	
	inaugurácie	habilitácie	inaugurácie	habilitácie	inaugurácie	habilitácie	inaugurácie	habilitácie
EF	3	0	2	0	1	0	0	0
PF	6	8	1	2	1	3	4	3
FHV	4	4	2	2	1	1	1	1
FPV	0	3	0	0	0	1	0	2
FF	0	0	0	0	0	0	0	0
PrF	1	0	0	0	0	0	1	0
FPVaMV	0	0	0	0	0	0	0	0
FiF	0	0	0	0	0	0	0	0
SPOLU	14	15	5	4	3	5	6	6

2. B3. Zhodnotenie motivačných faktorov fungujúcich na fakultách v rámci kvalifikačného rastu a návrhy na zlepšenie situácie

Motivačné systémy kvalifikačného rastu sú vytvárané mozaikou faktorov finančnej a morálnej stimulácie. Sú to faktory:

1. nákup vedeckej a odbornej literatúry, ktorá sa využíva aj s cieľom podpory kvalifikačného rastu jednotlivých zamestnancov,

2. možnosť vydávania monografií, odborných knižných publikácií, vysokoškolských učebných textov, vedeckých zborníkov a zborníkov z vedeckých konferencií,

3. finančná podpora účasti na vedeckých konferenciách a seminároch doma a v zahraničí,

4. možnosť absolvovania zahraničných študijných a vedeckých pobytov,

5. možnosť získať fakultný grant na riešenie vedeckého problému,

6. postupné vytváranie predpokladov pre znižovanie pedagogickej zaťažnosti jednotlivých učiteľov,

7. možnosť čerpania študijného voľna s cieľom prípravy alebo dokončenia dokumentácie a prác súvisiacich so získaním príslušného kvalifikačného stupňa,

8. možnosť profesijného postupu pracovníkov mladej a strednej generácie a zviditeľňovanie fakulty v konkurenčnom prostredí slovenských vysokoškolských pracovísk.

9. uhrádzanie časti nákladov na zvyšovanie kvalifikačného rastu, napr. Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela prispieva zo sociálneho fondu 6 000 Sk na graduačné konanie, resp. na Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela na základe štatútu prináleží inauguratorovi mladšiemu ako 50 rokov 10 000 Sk ako finančný stimul,

10. oceňovanie výsledkov kvalifikačného rastu v osobnom ohodnotení.

V rámci motivačných systémov fungujúcich na fakultách Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici je potrebné realizovať individuálny prístup ku gradácii ako uplatňovanie kombinácie stimulačných a reštriktívnych nástrojov v oblasti kvalifikačného rastu

a pravidelne vyhodnocovať účinnosť v rámci vnútorných evalvácií a následne prijímať opatrenia, aj personálne.

2.C. Financovanie vedy a výskumu na fakultách

Model viaczdrojového financovania vysokých škôl ako príspevkových organizácií je systémom s prídavkom štátu na prevádzku vysokých škôl sumou finančných prostriedkov na základe možností z hľadiska výkonnosti hospodárstva a najmä na základe prioritizácie priorít štátneho rozpočtu.

Model viaczdrojového financovania priniesol vysokým školám systémové podfinancovanie, no uvedená tendencia sa profiluje minimálne posledných päť rokov, t. j. trvalý nedostatok finančných prostriedkov na vedu a výskum. Vo všeobecnosti prináša nedofinancovanie trvalé riziko straty konkurencieschopnosti, pretože nemožno nakúpiť špičkovú techniku, nemožno zakúpiť aktuálnu odbornú domácu a zahraničnú literatúru, nemožno primerane zabezpečiť vedeckovýskumné publikačné, grantové a mobilné domáce a zahraničné aktivity.

2. C1. Problémy súvisiace s financovaním vedy a výskumu na fakultách

Pridelené rozpočtové prostriedky vo výške 11 134 897,5 Sk, z toho 8 523 310 Sk na mzdové prostriedky, no najmä 1 726 615,5 Sk na bežné výdavky a 885 972 Sk na kapitálové výdavky nestačili na pokrytie základných potrieb súvisiacich s vedou a výskumom na fakultách Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Tabuľka č. 4 (spracované na základe údajov z fakúlt)

Financovanie vedy a výskumu na jednotlivých fakultách UMB (len rozpočtové prostriedky) za roku 2003

Fakulta	Mzdové prostriedky	Bežné výdavky	Kapitálové výdavky + iné	Spolu
EF	1645200	630000	54000	2329200
PF	1396000	212000	0	1608000
FHV	1147000	260000	0	1407000
FPV	1944000	240000	734 000	2918000
FF	756000	100000	67000	923000
PrF	258581	134999,5	30972	424552,5
FPVaMV	966169	100000	0	1066169
FiF	410360	48616	0	458976
SPOLU	8523310	1725615,5	885972	11134897,5

Vedeckovýskumné aktivity bolo možné zabezpečiť v predkladanej kvalitatívno-kvantitatívnej štruktúre tiež na základe finančných prostriedkov z domácich a zahraničných projektov. Fakulty získali uvedeným spôsobom 2 275 407,5 Sk, ktoré vložili najmä do bežných výdavkov súvisiacich s komplexne chápaným procesom vedeckovýskumnej činnosti.

Z ďalších zdrojov obohatilo rozpočet Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v kapitole veda a výskum 316. 891,5 Sk.

Systémové podfinancovanie vysokého školstva na Slovensku je determinované malými finančnými dotáciami do rozpočtu vysokých škôl. V USA sa investuje do vysokého

školsťva v priemere 2,3% HDP, v Európskej únii v priemere 1,1% HDP a na Slovensku len 0,7% HDP. Uvedené finančné prostriedky neumožňujú nákup prístrojovej techniky, vedeckej literatúry a podporu publikačných, grantových a mobilitných vedeckých aktivít v primeranej kvalite a kvantite, čo znižuje konkurencieschopnosť slovenského vysokého školstva v medzinárodnom kontexte, napr. v dvojročnom výskume čínskej univerzity Jiao Tong v Šanghaji s cieľom zostavenia hierarchie 500 najúspešnejších univerzít sveta sa neobjavila ani jedna slovenská vysoká škola.

Tabuľka č. 5 (spracované na základe údajov z fakúlt)

Financovanie vedy a výskumu na jednotlivých fakultách UMB (celkovo zo všetkých zdrojov) za rok 2003

Fakulta	Mzdové prostriedky	Bežné výdavky	Kapitálové výdavky + iné	Spolu
EF	1645200	1589763	54000	3288963
PF	1396000	341000	150000	1887000
FHV	1147000	748000	23000	1918000
FPV	1944000	863000	734000	3541000
FF	756000	119000	67000	942000
PrF	258581	150198	106943,5	515722,5
FPVaMV	966169	100000	0	1066169
FiF	410360	150309	7673	568342
SPOLU	8523310	4061270	1142616,5	13727196,5

Tabuľka č. 6 (spracované na základe údajov z fakúlt)

Finančné výdavky podľa zdroja financií v Sk za rok 2003

Fakulta	Rozpočtové prostriedky	Mimorozpočtové prostriedky				
		Spolu	Financie z domácich grantov	granty VEGA	Financie zo zahraničných grantov	Iné
EF	2329200	959763,00	259500,00	95000,00	700263	0
PF	1608000	279000,00	150000,00	0,00	129000	0
FHV	1407000	511000,00	488000,00	187000,00		23000
FPV	2918000	1177000,00	734000,00	595000,00	368000	75000
FF	923000	19000,00	19000,00	19000,00	0	0
PrF	424552,5	91170,00	75971,50	71971,70	0	15198,5
FPVaMV	1066169	0,00	0,00	0,00	0	0
FiF	458976	109366,00	7673,00	7673,00	0	101693
SPOLU	11134898	3146299,00	1734144,50	975644,70	1197263	214891,5

2. C2. Priority súvisiace s financovaním vedy a výskumu na fakultách

Finančnou prioritou v roku 2003 bola a bude tiež v nasledujúcich rokoch koncentrácia úsilia na vyhľadávanie a predkladanie takých návrhov projektov, ktoré zabezpečia finančné prostriedky. Ide najmä o predkladania projektov do zahraničia, napr. projektov koncentrovaných v rámci 6. rámcového programu Európskej únie pre výskum a technologický rozvoj, resp. ďalších medzinárodných projektov. Problémom je spolufinancovanie európskych programov, pretože kategória spolufinancovania je systémovou požiadavkou prakticky všetkých európskych projektov.

Uvedené smerovanie podporil Rektorát Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zriadením oddelenia so zameraním na zahraničné projekty, ktoré komplexným spôsobom koordinuje distribúciu informácií a pomáha pri tvorbe, resp. pri realizácii projektov. Nemôže však projekty písať či ich riešiť, to je úlohou vedecko-pedagogických pracovníkov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Získané finančné prostriedky je potrebné efektívne využívať, a preto je potrebné tiež dôsledné sledovanie návratnosti vložených prostriedkov do výskumných projektov najmä v prípade ich spolufinancovania.

3. Výsledky vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2003

Vedeckovýskumný potenciál vedecko-akademických pracovníkov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, vrátane doktorandov a študentov, má primerané vedecké kvality a dlhodobé skúsenosti s výskumom v tematických prioritách a rozvíja dlhoročnú spoluprácu s vysokoškolskými inštitúciami doma a v zahraničí, a preto má predpoklady pre dynamický rozvoj vedy a výskumu.

3. A. Problémy pri dosahovaní výsledkov vedy a výskumu

Globálne problémy

Napriek predloženým predpokladom na rozvoj vedy a výskumu na fakultách sa profiluje nerovnaká vedecko-publikačná výkonnosť jednotlivých fakúlt. Potvrdením naznačenej tendencie sú **koeficienty publikačnej výkonnosti** jednotlivých fakúlt, v rámci graduačne najviac oceňovaných vedeckých žánrov knižných prác a vedeckých štúdií, ktoré sme dostali na základe podielu počtu vedeckého žánru k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003.

Koeficient podielu počtu knižných prác k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003 je nasledovný: EF 0,187; PF 0,367; FHV 0,25; FPV 0,087; FF 0,280; PrF 0,087; FPVaMV 0,145; FiF 0,105.

Čiastkový koeficient podielu počtu vedeckých prác v karentovaných časopisoch k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003 je nasledovný: EF 0,014; PF 0,110; FHV 0,086; FPV 0,147; FF 0,035; PrF 0,012; FPVaMV 0,163; FiF 0.

Koeficient podielu počtu všetkých vedeckých prác v časopisoch k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003 je nasledovný: EF 0,237; PF 0,954; FHV 0,362; FPV 0,582, FF 0,210; PrF 0,287; FPVaMV 0,454, FiF 0,435.

Koeficient podielu počtu vedeckých prác v recenzovaných zborníkoch k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003 je nasledovný: EF 1,510; PF 1,587; FHV 1,517; FPV 0,913; FF 0,701; PrF 0,175, FPVaMV 0,436; FiF 0,352.

Koeficient podielu počtu všetkých knižných prác a vedeckých štúdií v zahraničí k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003 je nasledovný: EF 0,424; PF 0,678; FHV 0,681; FPV 0,530; FF 0,543; PrF 0,037; FPVaMV 0,454; FiF 0,082.

Globálny koeficient podielu počtu všetkých knižných prác (monografií, vysokoškolských učebníc) publikovaných doma a v zahraničí a vedeckých prác (v časopisoch a recenzovaných zborníkoch) publikovaných doma a v zahraničí k počtu vedecko-pedagogických/ vedeckovýskumných pracovníkov fakúlt k 31. 12. 2003 vyselektoval dve kvalitatívno-kvantitatívne skupiny: 1. skupina fakúlt s počtom prác viac ako jedna práce na pracovníka fakulty a 2. skupina fakúlt s počtom prác menej ako jedna práce na pracovníka fakulty. Do jednotlivých skupín patria nasledovné fakulty:

- 1. skupina: PF 2,908; FHV 2,129; EF 1,935; FPV 1,573; FF 1,192, FPVaMV 1,036;**
- 2. skupina: FiF 0,882; PrF 0,550;**

Čiastkové problémy

1. Neproporcionálna vedeckovýskumná výkonnosť katedier i osôb na fakultách.
2. Neschopnosť veľkej časti pracovníkov komunikovať a publikovať v anglickom jazyku.
3. Slabá zapojenosť vedecko-pedagogických pracovníkov do medzinárodných projektov.
4. Rezervy pri dosahovaní a efektívnejšom využívaní výsledkov vedy a výskumu sú v nedostatočnej vzájomnej komunikácii a výmene poznatkov a skúseností medzi riešiteľskými kolektívami navzájom.
5. Rezervy sú aj v nedostatočnom využívaní mechanizmu verejných oponentúr za účasti externých odborníkov, ktoré by posúvali proces dosahovania výsledkov na kvalitatívne vyššiu úroveň.

3. B. Priority pri dosahovaní výsledkov vedy a výskumu na fakultách

Tematické priority boli vyšpecifikované fakultami ako okruhy základnej vedeckovýskumnej činnosti v roku 2003. Zámerom bolo prechádzanie od kvantity ku kvalite, smerovanie k dosahovaniu vysokej pridanej hodnoty a k originalite dosiahnutých výsledkov, resp. smerovanie k dosahovaniu vyššej miery užitočnosti a k akceptovaniu výsledkov vedy a výskumu hospodárskou praxou v rámci individuálnych výstupov a tímových prác v monotematických a interdisciplinárnych kolektívoch.

Profilovanie medzinárodnej akceptovateľnosti výsledkov vedy a výskumu je dlhodobý proces, ktorého obrisy sa začínajú utvárať práve prostredníctvom publikácií vydaných v zahraničí, riešených grantov v spolupráci so zahraničím a mobilít realizovaných v zahraničí, na základe vydávania spoločných zborníkov a časopisov, napr. pedagogického časopisu *The New Educational Review*, ktorého prvé číslo vyšlo v angličtine v decembri 2003. Vedecký časopis sa vydáva v rámci strategickej spolupráce Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (Pedagogická fakulta) so Sliezkou univerzitou v Katoviciach (Fakulta pedagogiky a psychológie) a Ostravskou univerzitou (Pedagogická fakulta). V súvislosti s vydávaním uvedeného časopisu bola podpísaná aj medzinárodná dohoda na úrovni rektorov.

3. C. Motivácia k dosahovaniu výsledkov vedy a výskumu na fakultách

Motivácia sa realizuje na dvoch úrovniach: univerzitnej a fakultnej.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici kreovala Vedeckú univerzitnú grantovú agentúru (VUGA) s cieľom podpory vedeckých projektov pracovníkov z minimálne troch

fakúlt. V súčasnosti sa riešia v rámci VUG-y viaceré projekty (súpis projektov obsahuje príloha č. 8).

Fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici vytvárajú vlastné motivačné systémy, ktoré sú prepojené najmä uvedenými myšlienkami:

1. Existenciou vlastných fakultných grantových agentúr na podporu tematických priorít a mladých vedeckých pracovníkov.

2. Odporúčaním prác doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov publikovať vo vedeckých časopisoch/prezentovať na vedeckých súťažiach.

3. Finančnou podporou účasti vedecko-akademických pracovníkov na vedeckých podujatiach doma a v zahraničí.

4. Odporúčaním vedenia fakulty na základe dosiahnutých výsledkov vedeckovýskumnej činnosti jednotlivých vedecko-akademických pracovníkov za členov odborných a vedeckých orgánov na domácej a zahraničnej úrovni.

Tiež Ministerstvo školstva Slovenskej republiky motivuje v rámci rozvojových programov k zvyšovaniu graduovanosti vedecko-akademických pracovníkov.

3. D. Tabuľkové prehľady výsledkov vedy a výskumu

1. Tabuľky č. 7 – 17 sumarizujú univerzitné výsledky za rok 2003.

2. Tabuľka č. 7 obsahuje 1260 publikačných jednotiek, v priemere 1,666 publikačnej jednotky na vedecko-akademického/vedeckovýskumného pracovníka univerzity v roku 2003 (74 monografií, 72 vysokoškolských učebníc, 53 vedeckých prác v karentovaných časopisoch, 290 vedeckých prác v nekarentovaných časopisoch, 771 vedeckých prác v recenzovaných zborníkoch).

Tabuľka č. 7

Publikačná činnosť fakúlt UMB v roku 2003

Druh publikácie	Bližšia špecifikácia	Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Monografia	vydaná v zahraničí	1	0	3	1	5	0	2	0	12
	vydaná v SR	2	19	15	6	7	4	3	6	62
Vysokoškolské učebnice	v zahraničných vydavateľstvách	0	0	1	0	3	0	0	0	4
	v domácich vydavateľstvách	23	21	10	3	1	3	4	3	68
Vedecké odborné práce	v zahraničných karentovaných časopisoch	1	6	6	11	2	0	7	0	33
	v domácich karentovaných časopisoch	1	6	4	6	0	1	2	0	20
Vedecké a odborné práce	v zahraničných nekarentovaných časopisoch	12	30	14	19	5	3	2	2	87
	v domácich nekarentovaných časopisoch	19	62	18	31	5	19	14	35	203
Vedecké a odborné práce v recenzovaných zborníkoch	zahraničných	45	38	55	31	24	0	14	5	212
	domácich	165	135	121	74	16	14	10	24	559

Vedecké a odborné práce v nerecenzovaných zborníkoch	zahraničných	28	6	7	2	3	2	19	0	67
	domácich	8	8	12	9	2	2	9	1	51
Iné publikácie		139	64	108	35	89	18	83	121	657

3. Tabuľka č. 8 mapuje 204 knižných titulov vydaných na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici a v iných vydavateľstvách, z toho 130 titulov na univerzite a 74 titulov mimo univerzity.

Tabuľka č. 8

Prehľad edičnej činnosti na fakultách UMB v roku 2003

Druh publikácie	Blížšia špecifikácia	Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Skriptá, učebnice, odborné knižné publikácie	vydané na UMB	14	15	2	5	0	0	3	3	42
	u iných vydavateľov	3	6	12	4	0	0	0	0	25
Zborníky	vydané na UMB	11	13	4	2	1	1	0	3	35
	u iných vydavateľov	7	0	0	9	0	0	0	0	16
Monografie	vydané na UMB	1	7	11	2	0	0	0	6	27
	u iných vydavateľov	0	10	5	3	0	0	0	0	18
Ostatné	vydané na UMB	7	2	3	0	2	3	4	5	26
	u iných vydavateľov	0	3	7	5	0	0	0	0	15
Spolu		43	56	44	30	3	4	7	17	204

4. Tabuľka č. 9 sumarizuje edičné využitie 2 567 541,36 Sk, z toho z rozpočtu bolo len 325 174,1 Sk a zvyšných 2 242 367 Sk fakulty použili z mimorozpočtových prostriedkov, t. j. 87% všetkých finančných prostriedkov na edičnú činnosť si fakulty zabezpečili samy.

Tabuľka č. 9

Forma úhrady publikácií na fakultách UMB (iba tituly vydané na UMB)

Fakulty	Vydané tituly					Spolu Sk
	Počet celkom	Hradné z rozpočtových prostriedkov		Hradené z mimorozpočtových prostriedkov		
		počet	Sk	počet	Sk	
EF	33	2	47295,2	31	886355,4	933650,6
PF	30	2	24677	28	510006,6	534683,56
FHV	20	1	115784	19	332369,1	448153,1
FPV	7	2	17000	5	95000	112000

FF	3	3	48801,9	0	0	48801,9
PrF	1	1	23000	0	0	23000
FPVaMV	7	0	0	7	322143,2	322143,2
FiF	26	9	48616	17	101693	150309
SPOLU	127	20	325174,1	107	2247567	2572741,36

5. Tabuľka č. 10 obsahuje 318 rôznych umeleckých aktivít zrealizovaných na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Tabuľka č. 10

Prehľad umeleckých aktivít na fakultách UMB v roku 2003

Aktivity		Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Pôvodné publikované umelecké diela	doma	0	3	113	0	0	0	0	0	116
	v zahraničí	0	0	18	0	0	0	0	0	18
Umelecké práce publikované v umeleckých časopisoch, zborníkoch a katalógoch	doma	0	3	16	0	0	0	0	0	19
	v zahraničí	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Umelecké projekty	doma	0	51	0	0	0	0	0	0	51
	v zahraničí	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Ocenenia	doma	0	1	0	0	0	0	0	1	2
	v zahraničí	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Zavedenie do národných zbierok	doma	0	12	0	0	0	0	0	0	12
	v zahraničí	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koncerty	doma	0	19	27	0	0	0	0	0	46
	v zahraničí	0	5	13	0	0	0	0	0	18
Výstavy individuálne	doma	0	13	5	0	0	0	0	0	18
	v zahraničí	0	5	0	0	0	0	0	0	5
Výstavy skupinové	doma	0	0	8	0	0	0	0	0	8
	v zahraničí	0	0	2	0	0	0	0	0	2

6. Tabuľka č. 11 sumarizuje 33 autorských osvedčení a ocenení zamestnancov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Tabuľka č. 11

Autorské osvedčenia a ocenenia(zamestnanci fakúlt UMB)

Bližšia špecifikácia		Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Autorské osvedčenia	medzinárodná úroveň	5	0	0	0	0	0	0	0	5
	domáca úroveň	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Ocenenia	medzinárodná úroveň	2	0	1	0	6	0	0	1	10

	domáca úroveň	3	6	2	0	1	0	1	3	16
--	---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7. Tabuľka č. 12 mapuje 238 vedeckých a umeleckých podujatí na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Tabuľka č. 12

Vedecké a umelecké podujatia na fakultách UMB v roku 2003

Bližšia špecifikácia		Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Kolokvium	domáce	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Konferencia	medzinárodné	6	2	3	3	0	0	0	5	19
	s medzinárodnou účasťou	3	2	6	3	0	0	0	0	14
	domáce	0	1	1	4	0	0	0	0	6
Kurz	s medzinárodnou účasťou	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	domáce	6	0	0	0	0	1	0	1	8
Pracovné stretnutie	medzinárodné	1	0	5	1	0	0	0	0	7
	s medzinárodnou účasťou	9	3	0	0	0	0	0	0	12
	domáce	11	1	6	4	4	0	7	0	33
Seminár	medzinárodné	3	1	0	0	1	0	0	0	5
	s medzinárodnou účasťou	3	0	0	1	0	0	9	1	14
	domáce	12	3	7	16	5	8	3	3	57
Súťaž	medzinárodné	0	0	1	1	0	0	0	0	2
	s medzinárodnou účasťou	0	0	6	0	0	0	0	0	6
	domáce	0	4	7	1	0	0	0	1	13
Sympózium	medzinárodné	0	0	0	2	0	0	0	0	2
	s medzinárodnou účasťou	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	domáce	0	0	7	0	0	0	0	0	7
Školenie	domáce	4	1	2	0	0	0	0	0	7
Tvorivá dielňa	medzinárodné	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	domáce	0	0	4	0	0	0	0	0	4
Výstava	domáce	0	1	5	0	0	0	0	0	6
Akadémia	s medzinárodnou účasťou	0	0	0	0	0	0	0	4	4
	medzinárodné	0	0	5	0	0	0	0	0	5
Festival	s medzinárodnou účasťou	0	0	2	0	0	0	0	0	2
	medzinárodné	0	0	0	0	0	0	0	0	0

8. Tabuľka č. 13 obsahuje 868 účasť vedecko-pedagogických pracovníkov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na vedeckých/umeleckých podujatiach v roku 2003, viac ako 50% tvorí účasť na 471 konferenciách.

Tabuľka č. 13

Účasť zamestnancov fakúlt UMB na vedeckých a umeleckých podujatiach v SR

Bližšia špecifikácia		Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Kolokvium	medzinárodné	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	s medzinárodnou účasťou	0	4	3	0	0	0	1	0	8
	domáce	1	2	0	0	0	0	1	2	6
Konferencia	svetové	2	0	0	0	0	0	0	0	2
	medzinárodné	97	11	18	8	9	5	7	5	160
	s medzinárodnou účasťou	51	30	40	18	11	17	22	1	190
	domáce	32	20	29	28	0	4	21	2	136
Kongres	medzinárodné	0	0	0	0	0	0	2	0	2
	domáce	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Kurz	medzinárodné	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	s medzinárodnou účasťou	0	0	0	0	0	0	0	1	1
	domáce	1	1	1	0	0	0	0	0	3
Letná škola	medzinárodné	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	s medzinárodnou účasťou	0	0	0	0	0	0	0	2	2
	domáce	1	0	1	0	1	0	0	2	5
Pracovné stretnutie	medzinárodné	2	2	0	1	0	0	0	0	5
	s medzinárodnou účasťou	0	2	0	0	0	0	9	0	11
	domáce	41	2	18	7	0	0	6	5	79
Seminár	medzinárodné	7	0	1	0	4	0	0	2	14
	s medzinárodnou účasťou	0	6	8	5	1	3	0	0	23
	domáce	18	21	20	5	1	0	5	3	73
Súťaž	svetové	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	domáce	0	4	5	1	0	0	0	1	11
Symposium	medzinárodné	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	s medzinárodnou účasťou	0	12	0	0	0	0	0	0	12
	domáce	0	0	7	0	0	0	0	0	7
Školenie	medzinárodné	3	0	0	0	0	0	0	0	3
	s medzinárodnou účasťou	0	3	0	0	0	0	0	0	3
	domáce	15	8	8	0	0	0	0	1	32
Tvorivé dielne	medzinárodné	0	2	2	0	0	0	0	0	4
	s medzinárodnou účasťou	1	6	0	0	0	0	0	0	7
	domáce	1	2	3	0	0	0	1	0	7
Výstava	medzinárodné	0	12	4	0	0	0	0	0	16

	s medzinárodnou účasťou	0	0	1	2	0	0	0	1	4
	domáce	2	0	19	0	0	0	0	5	26
Festival	medzinárodné	0	0	10	0	0	0	0	0	10

9. Tabuľka č. 14 sumarizuje 357 účasť vededecko-pedagogických pracovníkov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na vedeckých/umeleckých podujatiach v roku 2003 v zahraničí, viac ako 50% tvorí účasť na 235 konferenciách.

Tabuľka č. 14

Účasť zamestnancov fakúlt UMB na vedeckých a umeleckých podujatiach v zahraničí

Blížšia špecifikácia		Fakulty UMB								SPOLU
		EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF	
Kolokvium	medzinárodné	0	1	3	0	0	0	0	0	4
	s medzinárodnou účasťou	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Konferencia	svetové	5	1	7	0	1	0	0	0	14
	medzinárodné	37	31	24	20	17	2	11	9	151
	s medzinárodnou účasťou	25	13	14	4	5	5	0	2	68
	domáce	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Kongres	svetové	0	0	0	0	1	0	0	1	2
	medzinárodné	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	s medzinárodnou účasťou	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Kurz	medzinárodné	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	s medzinárodnou účasťou	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Letná škola	medzinárodné	0	1	1	0	1	0	0	0	3
Pracovné stretnutie	svetové	0	4	0	0	0	0	0	0	4
	medzinárodné	14	5	4	5	0	0	2	0	30
	s medzinárodnou účasťou	1	3	1	4	0	0	2	0	11
Seminár	svetové	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	medzinárodné	8	1	5	2	3	0	0	0	19
	s medzinárodnou účasťou	0	1	2	1	1	0	2	0	7
Súťaž	svetové	0	0	2	0	0	0	0	0	2
	medzinárodné	0	1	4	0	0	0	0	0	5
Sympóziu	medzinárodné	0	0	1	1	0	0	1	0	3
Školenie	svetové	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	medzinárodné	2	1	1	0	0	0	0	0	4
Tvorivá dielňa	medzinárodné	4	4	4	0	0	0	0	0	12
Výstava	svetové	0	5	1	0	0	0	0	0	6
	medzinárodné	1	0	1	0	0	0	0	0	2

10. Tabuľka č. 15 sumarizuje 224 projektov, ktorá riešili vedecko-akademickí a vedeckovýskumní pracovníci Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, z toho je 127 domácich a 97 zahraničných výskumných projektov.

Tabuľka č. 15

Projekty riešené na UMB

Fakulty	Domáce projekty					Zahraničné projekty			VŠETKY PROJEKTY UMB
	VEGA	KEGA	VUGA	INÉ	SPOLU	VZDELÁVACIE	VEDECKOVÝSKUMNÉ	SPOLU	
EF	4	4	7	36	51	2	16	18	69
PF	5	2	6	19	32	11	2	13	45
FHV	9	1	1	3	14	27	7	34	48
FPV	14	1	3	0	18	2	5	7	25
FF	2	0	2	0	4	8	6	14	18
PrF	1	0	0	0	1	1	2	3	4
FPVaMV	1	0	1	3	5	0	0	0	5
FiF	1	0	1	0	2	6	2	8	10
Spolu UMB	37	8	21	61	127	57	40	97	224

4. Vedecká výchova na fakultách

Vedecká výchova sa realizuje na 6 fakultách Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici prostredníctvom doktorandského štúdia ako tretieho stupňa vysokoškolského štúdia v 22 akreditovaných vedných odboroch zachytených v tabuľke č. 16. Počty doktorandov mapuje podľa odborov tabuľka č. 16 a podľa počtu tabuľka č. 17.

Na fakultách gestorujú proces doktorandského štúdia rôzne typy komisií, napr. na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici je to Rada garantov, ktoré sa systematicky zaoberajú procesom doktorandského štúdia (posudzujú vedecké práce doktorandov, uskutočňujú výročné hodnotenia doktorandov, hodnotia napĺňanie individuálnych plánov doktorandov a pod.). Vedecká výchova je tiež predmetom rokovania a hodnotenia vedeckých rád fakúlt.

Tabuľka č. 16

Prehľad doktorandov podľa fakúlt UMB k 31. 12. 2003

Fakulta	Odbor	Interní doktorandi	Externí doktorandi			
			spolu	pracovníci školiaceho pracoviska	pre iné pracoviská	na iných pracoviskách
EF	odvetvové a prierezové ekonomiky	15	39	17	22	0
	riadenie a ekonomika podnikov	9	35	14	21	0
	rôzne odbory	0	15	0	0	15
PF	teória vyučovania predmetov všeobecno-vzdelávacej a odbornej povahy	11	36	18	15	3
	pedagogika	1	16	6	10	0
	pedagogická psychológia	1	6	1	5	0
	iné odbory	0	6	0	0	6
FHV	športová edukológia	8	10	1	9	0
	system. Filozofia	8	3	1	2	0
	slovenské dejiny	5	5	2	3	0
	TV HV	4	12	0	12	0
	TV histórie	0	1	0	1	0
	TV RJ	0	7	1	6	0
	teória a dejiny slov. literatúry	1	2	0	2	0
	iné odbory	0	33	0	0	33
FPV	teória vyučovania biológie	0	4	1	3	0
	teória vyučovania geografie	0	2	1	1	0
	teória vyučovania chémie	3	17	3	14	0
	teória vyučovania technických odborných predmetov	4	19	1	18	0
	teória vyučovania fyziky	2	15	6	9	0
	matematická analýza	4	6	1	5	0
FF	rôzne odbory	0	13	0	0	13
PrF	obchodné právo	1	15	2	13	0
	dejiny štátu a práva	0	0	0	0	0
FPVaMV	medzinárodné vzťahy	7	46	13	33	0
	teória politiky	1	4	1	3	0
	iné odbory	0	4	0	0	4
FiF	rôzne odbory	0	29	0	0	29
SPOLU		85	400	90	207	103

Tabuľka č. 17

Prehľad doktorandov podľa fakúlt UMB (nadväzuje na tabuľku č. 16)

Bližšia špecifikácia	Fakulty UMB							
	EF	PF	FHV	FPV	FF	PrF	FPVaMV	FiF
denná forma PhD.	24	13	20	13	0	1	8	0
externá forma PhD.	74	55	40	63	0	24	54	29
všetky formy spolu	98	68	60	76	0	25	62	29
denná forma PhD. - novoprijatí	10	5	6	4	0	0	2	0
externá forma PhD. - novoprijatí	27	15	4	9	0	5	8	3
novoprijatí spolu	37	20	10	13	0	5	10	3
denná forma PhD. - absolventi	2	0	2	2	0	0	1	0
externá forma PhD. - absolventi	3	4	2	6	0	1	2	0
absolventi spolu	5	4	4	8	0	1	3	0

4. A. Efektívnosť denného doktorandského štúdia na UMB:

Efektívnosť denného doktorandského štúdia sme vyčíslili na základe počtu študentov, ktorí začali doktorandské štúdium v roku 2000 a ukončili ho v roku 2003 obhajobou dizertačnej práce.

Fakulta prírodných vied UMB:

V roku 2000 nenastúpili na dennú formu doktorandského štúdia doktorandi. Percento úspešnosti: 0%.

Fakulta humanitných vied UMB:

V roku 2000 začali študovať 4 doktorandi. Štúdium neukončil obhajobou ani jeden z doktorandov. Percento úspešnosti: 0 %.

Ekonomická fakulta UMB:

V roku 2000 začalo študovať 8 doktorandov. Štúdium ukončili na základe obhajoby dizertačnej práce 3 doktorandi. Percento úspešnosti: 37,5 %.

Fakulta financií UMB: Nerealizuje doktorandské štúdium.

Právnická fakulta UMB: V roku 2000 nenastúpili na dennú formu doktorandského štúdia doktorandi. Percento úspešnosti: 0%.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB:

V roku 2000 začali študovať 2 doktorandi. Štúdium ukončili na základe obhajoby dizertačnej práce 2 doktorandi. Percento úspešnosti: 100 %.

Pedagogická fakulta UMB:

V roku 2000 začali študovať 4 doktorandi. Štúdium ukončil na základe obhajoby dizertačnej práce 1 doktorand. Percento úspešnosti: 25 %.

Filologická fakulta UMB: Nerealizuje doktorandské štúdium.

Efektívnosť denného doktorandského štúdia na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici je 33%, pretože doktorandské štúdium začalo v roku 2000 na 6 fakultách 18 študentov a v roku 2003 ho ukončilo na základe obhajoby dizertačnej práce 6 študentov.

4. B. Problémy v oblasti vedeckej výchovy

Problémy v oblasti vedeckej výchovy sú trojakého charakteru, pretože súvisia 1. s doktorandmi, 2. so školiteľmi a 3. s procesom doktorandského štúdia.

1. Nízke platové ohodnotenie doktorandov a vysoké nároky na doktorandské štúdium determinujú v niektorých odboroch menší záujem o štúdium. Po nástupe do doktorandského štúdia je najväčším problémom efektívnosť uvedeného typu štúdia (napr. neovládanie metodiky vedeckej práce, neintenzívny kontakt so školiteľom, nesystematickosť štúdia, neovládanie angličtiny, nenáročnosť voči sebe a vlastným výsledkom a pod.).

2. Existuje nerovnomerná zaťaženosť školiteľov doktorandmi, čo súvisí hlavne so záujmom doktorandov o vypísané témy, resp. aj medzi školiteľmi existujú rozdiely v zmysle ich práce s doktorandmi.

3. Proces doktorandského štúdia zabezpečuje v 22 akreditovaných odboroch limitovaný počet školiteľov v dôsledku nevyváženej kvalifikačnej štruktúry. Zvyšovanie počtu doktorandov bude preto determinované aj zvyšujúcim sa počtom interných a externých školiteľov, resp. pri interných doktorandoch aj zvýšením finančnej dotácie z Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

4. C. Priority a motivácia v oblasti vedeckej výchovy

Priority

1. Zefektívnenie procesu doktorandského štúdia.
2. Zvyšovanie počtu školiteľov s cieľom ich rovnomerného vyťažovania.
3. Zvyšovanie kvality práce školiteľa s doktorandmi.
4. Zvyšovanie počtu zahraničných študentov v dôsledku existencie študijných programov v angličtine.
5. Vstup fakúlt do európskych/svetových združení vysokoškolských inštitúcií zabezpečujúcich doktorandské štúdium s cieľom získať poznatky o procese doktorandského štúdia na popredných univerzitách.

Motivácia

1. Pravidelne organizovať vedecké súťaže pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov s finančnými odmenami pre víťazov.
2. Vytvárať možnosti na publikovanie vo vedeckom časopise, resp. na prezentáciu na vedeckej konferencii.
3. Vytvárať možnosti na absolvovanie vedeckých pobytov v zahraničí pre najlepších doktorandov.
4. Vytvárať podmienky na získanie dvojitého doktorátu na zahraničnej univerzite.
5. Ambicióznym doktorandom výhľadovo pripravovať na dráhu vedecko-pedagogického pracovníka.

4. D. Študentské vedecké aktivity

Študentská vedecká aktivita sa realizuje okrem Fakulty financií a Právnickej fakulty na všetkých fakultách univerzity. Na Ekonomickej fakulte sa študentská vedecká aktivita pod názvom Študentské vedecké fórum organizuje od roku 1994 väčšinou v 7 sekciách. Na Pedagogickej fakulte sa študentská vedecká aktivita pod názvom Študentská vedecko-odborná a umelecká činnosť realizuje od vzniku fakulty, počet sekcií sa mení, roku 2003 to bolo 9 sekcií. Fakulta humanitných vied v roku 2003 realizovala v poradí 7. ročník Študentskej vedeckej aktivity, predtým Študentskej vedeckej odbornej a umeleckej činnosti s 12 sekciami a 5 podsekciami. Na Fakulte prírodných vied Študentská vedecká aktivita prebieha od roku 1998 v 6 sekciách. Na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov rozvíjajú Študentskú vedeckú aktivitu od roku 1997 v dvoch sekciách. Filologická fakulta realizuje študentskú vedeckú aktivitu pod názvom Študentská vedecko-odborná a umelecko-prekladateľská činnosť od roku 2001, pričom každá katedra má svoju sekciu. Pripravuje sa aj Študentská tlmočnícka súťaž.

Vyhodnotenie Študentských vedeckých aktivít na fakultách spravidla prebieha v apríli alebo máji.

Ako motivačný faktor na fakultách zväčša slúži: finančné a vecné odmeňovanie víťazov v jednotlivých sekciách, za umiestnenie na prvých miestach je niekedy odmenou možnosť štúdia alebo stáže v zahraničí podľa toho, do akých programov je fakulta, resp. katedra, kde sa Študentská vedecká aktivita realizuje, zapojená, príp. možnosť účasti na celoslovenských alebo medzinárodných kolách Študentskej vedeckej aktivity.

4. E. Zapojenosť študentov do vedeckovýskumnej činnosti fakúlt

Študenti participujú na niektorých fakultách, napr. na Fakulte prírodných vied a na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov aj na príprave a riešení vedeckovýskumných úloh a projektov.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov zapojenosť študentov do vedeckovýskumnej činnosti riešila rozhodnutím kolégia dekana, na základe ktorého na každej katedre sú do vedeckovýskumnej činnosti zapojení 2 študenti (5 katedrií, t. j. spolu 10 študentov). Títo študenti sú motivovaní aj finančne z mimorozpočtových zdrojov.

Niektoré študentské organizácie organizujú aj študentské konferencie, napr. Euroatlantické centrum (občianske združenie študentov), ktoré rozvíja činnosť pri FPVaMV uskutočnilo konferenciu „Slovensko Európe – Európa Slovensku.“ Konferencia sa konala v dňoch 10. – 11. 10. 2003 v Bratislave pod záštitou prezidenta a predsedu vlády SR.

5. Záverečné perspektívy

Perspektívy vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici v roku 2004 budú determinované naplňaním Stratégie vedy a výskumu na Univerzite Mateja Bela do roku 2007, ktorá bola jednotlivými fakultami rozpracovaná do fakultných stratégií. Všetky programové dokumenty spája priorita (priorita štrukturovaná v troch dimenziách),

1. skvalitňovanie kvalifikačnej štruktúry vedecko-akademických pracovníkov (aj s dôrazom na výchovu kvalitných nástupcov v procese doktorandského štúdia) s cieľom akreditovania predložených študijných programov Akreditačnou komisiou vlády Slovenskej republiky,

2. rozvíjanie vedeckého poznania (v súčinnosti s intenzívnym získavaním a vydeľovaním financií na vedu) s dôrazom na rozvoj študijných programov, potreby praxe a vývojové trendy v európskom/svetovom vedeckovýskumnom priestore,

3. smerovanie k medzinárodnej akceptovateľnosti vedeckých a študijných produktov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici,

ktorá sa orientuje na naplňanie dlhodobu vytýčeného cieľa: **Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici ako vedeckovýskumná univerzita v slovenskom kontexte a ako medzinárodne akceptovaná univerzita v európskom a svetovom vedeckovýskumnom priestore.**